

Hibbant állatsoroló

Minimum 2x45 perces szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, kreatív írás)

Miről szól ez a tanegység?

Nyelvünk tele van kreativitással, játékosággal, amelyet a költők és az írók rendre kamatoztatnak is. Gyerekirodalmunk egyik legnagyobb nyelvszonglőrije Lázár Ervin, akinek a nyomában lépkedve megismerkedhetünk a tüskés varabinnal. Balázs Imre József és Csík Mónika fiatalabb kortárs költőink közé tartoznak, de nyelvi játékoságuk és leleményük Lázár Ervin mércéjével mérhető – érdemes rájuk figyelni.

Áttekintő vázlat

4.1 A tüskés varabin	min. 45 perc
4.1a Meseolvasás	10 perc
4.1b Vicces zöldségek	10 perc
4.1c Gepárduc és döggkeserű	10 perc
4.1d Milyen a tüskés varabin?	min. 15 perc
4.2 Hibbant állatsoroló	45 perc
4.2a Védett állatok	10 perc
4.2b Gőtepásztor	10 perc
4.2c Hibbant állatsoroló	25 perc
Összesen:	min. 2x45 perc

Előkészületek

A pedagógus készüljön fel a mese párbeszédese felolvasására! Nem kell félni a nyelvjátékoktól és a versírástól sem, de nem árt, ha a pedagógus előre kipróbálja a *Hibbant állatsoroló* sorszerkezetének „feltöltését” néhány saját variációval.

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Lázár Ervin: *A tüskés varabin*

Balázs Imre József: *Len-nél-e gőtepásztor?*

Csik Mónika: *Hibbant állatsoroló*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Internet, projektor, hangfal
- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz, rajzeszköz

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Fantázia fejlesztése a nyelvi játékokon keresztül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mesehallgatás/olvasás, szöveg értelmezése
Nyelvi játékok
Tüskés varabin leírása (Illusztráció készítése)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzeszköz

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 A tüskés varabin

min 45 perc

4.1a Meseolvasás

10 perc

A gyerekek helyezkedjenek el a meseolvasáshoz, és a pedagógus olvassa fel **Lázár Ervin: A tüskés varabin** című meséjét! A mese dialógus-szerkezetű, érdekes az olvasással visszaadni a párbeszéd bensőségességét.

- Kik beszélgetnek? Mit tudunk meg a szereplőkről?
- Milyennek látta az apa a fia rajzát? Mihez hasonlított?
- Mit ábrázolt a rajz? Hol találkozott vele a kisfiú? Hol találkozhatott volna vele az apa is?

4.1b Vicces zöldségek

10 perc

„Krumplinak ez nagyon kecses, robbanékony, van benne valami titokzatos erő.” – Így jellemezte az apa a „csipkés krumplit”, aminek ő látta a kisfia rajzát. Miért vicces ez a leírás? Írjunk hasonló, vicces, egy mondatos jellemzéseket a *Vicces zöldségek* című (Reftantáron elérhető) tankockán látható zöldségekről, gyümölcsökről!

4.1c Gepárduc és dögkeserű

10 perc

Milyen állatai voltak még a gyereknek? Fura nevük hogyan keletkezett?

gepárd (+ párduc) → gepárduc
dögkeselyű (+ keserű) → dögkeserű
muflon (+ lift) → lifton
hiúz (+ hé! húz) → héhúz

Ti mondatok-e hasonló neveket kicsi korotokban?

Alkossunk ilyen vicces, szójátékos állatneveket!

4.1d Milyen a tüskés varabin?

min. 15 perc

A gyerekek keressék ki a tüskés varabinra utaló kifejezéseket, mondatokat a szövegből!

- Milyen lehet a gyerek rajza alapján a tüskés varabin?
- Milyen jelei voltak annak az apa gyerekkorában, hogy Rácpácegresen is élt tüskés varabin?
- Ti milyennek képzelitek el ezt az állatot és az életmódját? Írjátok le egy rövid fogalmazásban! Rajzot is készíthettek hozzá.

JEGYZETEIM

Variáció

Van, aki rajzban könnyebben ki tudja fejezni magát, és a történet kiindulópontja is egy gyerekrajz. Ezért több időt, akár egy külön rajzórát is száncunk arra, hogy a gyerekek lerajzolják, milyennek képzelik el a tükés varabint, a gepárducot és társait. A saját maguk alkotta állatnevekhez is készíthetnek rajzokat.

Lásd még a februári 1. téma (*Jelmeztár*) *Különös állatkert* című 2. tanegységében az Unikocát és társait a Kristóf testvérek rajzain és Tasnádi Emese: *Lénylak* című írásán keresztül (06-1/2)

4.2 Hibbant állatsoroló

4.2a Védett állatok

A *Védett állatok* című tankocka (elérhető a Reftantáron) összeállításában

Magyarországon élő védett állatok képeit és nevét látjuk. A gyerekek tippeljék meg, melyik állatnak közelítőleg mennyi lehet az eszmei értéke!

10
perc

Tippjeinket a pipajelre kattintva ellenőrizhetjük, és aztán módosíthatjuk a hibás (piros szegélyű) tippeket.

Vedd figyelembe!

Az „eszmei érték” fogalmát ma már nem használja a természetvédelmi jogalkotás, helyette a „pénzben kifejtett érték” a használatos. Mi azonban maradunk a régebbi kifejezésél, ugyanis a pénzbeni érték csupán az adott élőlény elpusztításának anyagi ellentételezésére utal, míg az eszmei érték azt fejezi ki, hogy ez az ár csak jelképes, mert az élőlény értéke önmagában (teremtettsége okán is) felbecsülhetetlen.

4.2b Gőtepásztor

Most megismerünk egy verset, ami az egyik védett állatról szól.

A gyerekek némán, magukban olvassák el **Balázs Imre József: *Lennél-e gőtepásztor?*** című versét, keressék meg a valós és a mesei elemeket, majd beszéljünk róluk!

- Melyik védett állatról szól ez a vers?
- Emlékeztek rá a vetítésből? (Keressük meg, és vetítsük ki újra!)
- Milyen természeti környezetet ír le, mire hívja fel a figyelmet?
- Milyen mesei elemek jelennek meg a versben?
- Melyik szó ismétlődik háromszor is, mint a mesében? Tudjátok-e, mit jelent? (Alpesi = az Alpokkal vagy hasonló magashegységekkel kapcsolatos. Így már jobban érthető az utolsó sor csattanója is.)

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Fedezzék fel a versek jelentésjatekait és szerkezetét, majd írjanak a gyerekek önállóan is vicces verset egy-egy állatról.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Interaktív multimédiás feladat: tippek a védett állatok értékéről
Versek olvasása, értelmezése
Képzletjáték, szóbeli szövegalkotás
Versszerkezet vizsgálata, versírás

Néhány szóban gondoljuk tovább a verset:

- Miért szökhetett meg a törpe?
- Milyen nehézségei lehettek a gőtékre való felvigyázás során? Mitől sokallhatott be a gőtepásztor törpe? (Az első versszakban sorolt jelek is erre utalhatnak.)
- Hova szökhetett, mi lett vele ezután?
- Vajon ki lesz az új gőtepásztor?

Vedd figyelembe!

A gőtéek kétéltű állatok, vízben és a szárazföldön is kiválóan mozognak. Az alpesi gőtéek kicsik, alig érik el a 10 centimétert, ráadásul a hátukon található foltok jól elrejtik őket az avar között.

4.2c Hibbant állatsoroló

25
perc

Olvassa el mindenki magában **Csik Mónika: Hibbant állatsoroló** című versét, majd válassza ki azt a versszakot, amelyik neki a legjobban tetszik! Ezután hangosan, kórusban olvassák a gyerekek a versszakokat, úgy, hogy mindenki azt a szakaszt olvassa, amelyik a kedvence (amelyiket többen választották, azt többen)! Ha valamelyik szakaszt nem választotta senki, azt a pedagógus olvassa fel!

Figyeljük meg a vers szerkezetét:

Keressenek a gyerekek rímshavakat! Hol helyezkednek el rímpárok? (A páros, rövid sorok végén.) A páratlan sorok végén találunk-e rímekeket? (Nem, ezért a rímshavak az úgynevezett félrím: x a x a.)

Hány szótagosak a páratlan és páros sorok? (8 és 6)

Melyik kifejezés ismétlődik? (Rajzoltam egy...)

Innen már könnyű összeállítani a versszak szerkezetét, elég egy jó rímpárt keresni hozzá. Legyen például: mackó/Lackó.

Eddig így néz ki a versszak:

Rajzoltam egy pam-pam-pam-pam
pam-pam-pam-pam mackó,
pam-pam-pam-pam pam-pam-pam-pam
pam-pam-pam-pam Lackó.

„Töltsük fel” a sorokat, előbb a rövideket:

Rajzoltam egy pam-pam-pam-pam
olyan, mint egy mackó,
pam-pam-pam-pam pam-pam-pam-pam
nem tudta ezt Lackó.

„Töltsük fel” a hosszú sorokat is úgy, hogy értelmes és vicces legyen a versünk:

Rajzoltam egy kölyökkutyát,
olyan, mint egy mackó,
sétáltatni mézzel lehet,
nem tudta ezt Lackó.

Keressetek vicces rímpárokat (2-2 vagy 3-3 szótagosak legyenek), válasszátok ki a legjobbat, és már indulhat is a versíró játék!

Írjatok önállóan egy (vagy több) hasonló szerkezetű versszakot!

Végül olvassák fel a gyerekek a maguk alkotta hibbant állatsoroló versszakait!

Vedd figyelembe!

Ha a gyerekek a korábbi órákon örömmel mélyedtek el a versírásba, elhagyhatjuk az óra első versét, hogy csak a *Hibbant állatsorolóval* foglalkozzunk.

Másik megoldás, hogy a kellőképpen motivált gyerekek házi feladatként folytathatják saját hibbant állatsoroló versszakaikat.

